

MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE

JEŽÍŠ KRISTUS,
SYN BOŽÍ, SPASITEL
1700. výročí nikajského ekumenického koncilu

JEŽÍŠ KRISTUS, SYN BOŽÍ, SPASITEL

MEZINÁRODNÍ
TEOLOGICKÁ KOMISE

JEŽÍŠ KRISTUS,
SYN BOŽÍ,
SPASITEL

1700. výročí
nikajského ekumenického koncilu
(325–2025)

Společné prohlášení
Svatého otce Lva XIV.
a Jeho Svatosti Bartoloměje I.
z 29. listopadu 2025

Překlad a úvod
Vojtěch Novotný

KARME LITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Katolická církev. Commissio Theologica Internationalis

[Jésus-Christ, Fils de Dieu, Sauveur. Česky]

Ježíš Kristus, Syn Boží, Spasitel : 1700. výročí nikajského ekumenického koncilu (325-2025) / Mezinárodní teologická komise ; překlad a úvod Vojtěch Novotný. –

V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2026. – 158 stran. – (Dokumenty)

Přeloženo z francouzštiny – Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti

KatMedia, s.r.o.. – Obsahuje bibliografické odkazy a rejstříky

Obsahuje též: Společné prohlášení Svatého otce Lva XIV. a Jeho Svatosti Bartoloměje I.

z 29. listopadu 2025

ISBN 978-80-7566-707-6 (brožováno)

* 27-732.3/.4-675 * 27-282.3 * 27-1/-9 * 27-184.3 * 27-31 * 27-284 * 27-1 * 2-474-256-277

* 2-231 * 27-285.4 * 27-283/-285 * (560) * (048.8) * (093) * (082.2)

– Katolická církev. Nikajský koncil (1. : 325)

– Katolická církev. Commissio Theologica Internationalis. Jésus-Christ, Fils de Dieu, Sauveur: 1700e anniversaire du concile oecuménique de Nicée (325-2025)

– 325

– ekumenické koncily – Turecko – 4. století

– nicejsko-cařihradské vyznání víry

– křesťanské učení

– křesťanská víra

– christologie – 4. století

– křesťanská dogmatika – 4. století

– křesťanská teologie – 4. století

– biblická interpretace

– biblické citáty

– křesťanské polemiky – 4. století

– církevní dokumenty – 2021-2030

– Ízňik (Turecko)

– monografie

– dokumenty

– jubilejní publikace

Český překlad je věnován památce Ctirada Václava Pospíšila (1958–2025)

Veškerá práva původního nakladatele (Libreria Editrice Vaticana)

jsou vyhrazena. Bez jeho písemného souhlasu nesmí nikdo tento dokument

dále šířit ani překládat.

Automatizované vytěžování textů nebo dat z této publikace ve smyslu čl. 4

směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu majitele autorských práv zakázáno.

© Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2025

Translation © Česká biskupská konference, 2026

Czech edition © KatMedia, s. r. o., Praha, 2026

ISBN 978-80-7566-707-6

OBSAH

Použité zkratky / 9

Víra vyjádřená v Nikaji – uvedení / 11

Vstupní poznámka / 21

Úvod:

Doxologie, teologie a zvěst / 23

Kapitola 1:

**Kredo vedoucí ke spáse: doxologie a teologie
nikajského dogmatu / 28**

1. Vnímat nesmírnost tří božských osob,

které nám darují spásu: „Bůh je nekonečná Láska“ / 29

1.1 *Velikost otcovství Boha Otce, základ velikosti Syna a Ducha / 29*

1.2 *Úvahy o použití výrazu homoúsios / 33*

1.3 *Jednota dějin spásy / 34*

2. Vnímat nesmírnost Krista Spasitele a jeho spásného činu / 37

2.1 *Vidět Krista v celé jeho velikosti / 38*

2.2 *Nesmírnost spásného činu: jeho historická soudržnost / 40*

2.3 *Velikost spásného činu: velikonoční tajemství / 42*

3. Vnímat nesmírnost spásy nabízené lidem

a nesmírnost našeho lidského povolání / 44

3.1 *Velikost spásy: vstup do Božího života / 45*

3.2 *Nesmírnost lidského povolání k Boží lásce / 47*

3.3 *Krása daru církve a křtu / 51*

4. Oslavovat společně nesmírnost spásy:
ekumenický dosah nikajské víry a naděje
na společné datum oslavy Velikonoc / 53

Kapitola 2:

Nikajské kredo v životě věřících:

„Věříme, jak křtíme, a modlíme se, jak věříme“ / 57

Předehra: Víra vyznaná ve víře prožívané / 57

1. Křest a trinitární víra / 58
2. Nikajské kredo jako vyznání víry / 59
3. Prohloubení v kázání a katechezi / 62
4. Modlitba k Synu a doxologie / 63
5. Teologie v hymnech / 66

Kapitola 3:

Nikaja jako teologická a církevní událost / 69

1. Událost Krista: „Boha nikdo nikdy neviděl;
jednorozený Syn nám jej dal poznat“ (Jan 1,18) / 70
 - 1.1 Kristus, vtělené Slovo, zjevuje Otce / 70
 - 1.2 „My máme mysl (νοῦς) Kristovu“ (1 Kor 2,16):
analogie stvoření a analogie lásky / 74
 - 1.3 Teologální vstup do poznání Otce skrze Kristovu modlitbu / 77
2. Událost Moudrosti: novinka pro lidské myšlení / 78
 - 2.1 Zjevení činí lidské myšlení plodným a rozšiřuje jeho hranice / 78
 - 2.2 Událost kulturní a mezikulturní / 82
 - 2.3 Tvořivá věrnost církve a problém hereze / 88
3. Událost církevní: nikajský koncil, první ekumenický koncil / 91
 - 3.1 Církev je svou přirozeností a svými strukturami vepsána
do události Ježíše Krista / 91
 - 3.2 Strukturální spolupráce charismat církve a cesta k Nikaji / 93
 - 3.3 Nikajský ekumenický koncil / 96

Kapitola 4:

Zachování víry přístupné celému Božímu lidu / 98

Předehra: Nikajský koncil a podmínky věrohodnosti
křesťanského tajemství / 98

1. Teologie ve službách integrity spásné pravdy / 100

1.1 *Kristus, eschatologicky účinná pravda* / 100

1.2 *Spása a děj božského synovství* / 102

2. Prostřednictví církve a inverze dogmatického řetězce:

Trojice, christologie, pneumatologie, eklesiologie / 104

2.1 *Prostřednictví víry a služba církve* / 104

2.2 *Neshoda a synodalita* / 105

2.3 *Jazyky Ducha svatého pro formování a obnovu konsenzu* / 108

3. Bdít nad pokladem víry: milosrdná láska

ve službě těm nejmenším / 110

3.1 *Jednomyslná víra Božího lidu nabídnutá všem* / 110

3.2 *Ochrana víry tváří v tvář politické moci* / 113

Závěr:

Zvěstovat všem Ježíše, naši Spásu – dnes / 115

Společné prohlášení Svatého otce Lva XIV.

a Jeho Svatosti Bartoloměje I. / 119

Poznámky / 124

Rejstřík biblických odkazů / 151

Rejstřík jmenný / 155

Rejstřík místní / 158

POUŽITÉ ZKRATKY

- ACO 2,1,2** *Acta Conciliorum Oecumenicorum*, ed. Eduardus Schwartz, tomus 2, volumen 1, pars 2, *Concilium Universale Chalcedonensis*, Berolini et Lipsiae: Walter de Gruyter & Co., 1933
- ACO 2,3,2** *Acta Conciliorum Oecumenicorum*, ed. Eduardus Schwartz, tomus 2, volumen 3, pars 2, *Concilium Universale Chalcedonensis*, Berolini et Lipsiae: Walter de Gruyter & Co., 1936
- CCCOGD 1** *Corpus Christianorum: Conciliorum Oecumenicorum Generaliumque Decreta: Editio critica*, sv. 1, *The Oecumenical councils from Nicaea I to Nicaea II (325–787)*, ed. Giuseppe Alberigo, Turnhout: Brepols, 2006
- CCSL** *Corpus Christianorum: Series Latina*, Turnhout: Brepols, 1953–
- COed** *Conciliorum Oecumenicorum Decreta*, curantibus Josepho Alberigo [et al.]; consultante Huberto Jedin, Bologna: Istituto per le Scienze Religiose, 1973
- CSCO** *Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium*, Paris: Éditions Poussielgue; Leipzig: Otto Harrassowitz; Louvain: Peeters, 1903–
- CSEL** *Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum*, Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, 1866–
- DH** *Enchiridion Symbolorum Definitionum et Declarationum de Rebus Fidei et Morum: Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen*, ed. Heinrich Denzinger, verbessert, erweitert, ins Deutsche übertragen und unter Mitarbeit von Helmut Hoping herausgegeben von Peter Hünermann, 42. Auflage, Freiburg – Basel – Wien: Herder, 2009
- FC** *Fontes Christiani*, Freiburg: Herder, 1990–
- PG** *Patrologiae cursus completus: Series Graeca*, Paris: J.-P. Migne, 1857–
- SC** *Sources chrétiennes*, Paris: Cerf, 1942–

VÍRA VYJÁDŘENÁ V NIKAJI – UVEDENÍ

1.

Překlad dokumentu Mezinárodní teologické komise *Ježíš Kristus, Syn Boží, Spasitel. 1700. výročí nikajského ekumenického koncilu (325–2025)*¹ vznikl ze tří důvodů. Zaprvé z lásky k tomu Bohu Otci, Synu a Duchu svatému, jehož všichni učedníci Ježíše Krista v nikajském, resp. nikajsko-konstantinopolském kředu vyznávají, chválí a zvěstují a k němuž se takto přimykají. Zadruhé proto, aby se český čtenář seznámil s reflexí, k níž výročí Nikaje přimělo členy komise a již chtěli křesťanům pomoci „znovuobjevit, případně nově objevit bohatství tohoto kředa a pouto společenství, které může mezi všemi křesťany vytvářet“ (čl. 2). Tím se můžeme připojit k oné doxologii, jež je výchozím bodem dokumentu a jež je jeho nosnou strukturou, takže se i sám tento text stává bohopoctou. Třetím důvodem pro vznik tohoto překladu je pocta Ctirada Václava Pospíšila (1958–2025), drahého přítele, velkého teologa a vytrvalého překladatele třiceti textů Mezinárodní teologické komise z let 1969–2020, o jejích stanovách nemluvě.

1 COMMISSION THÉOLOGIQUE INTERNATIONALE, *Jésus-Christ, Fils de Dieu, Sauveur: 1700e anniversaire du concile oecuménique de Nicée (325–2025)*. <www.vatican.va>.

V posledních rozhovorech, které jsme vedli, se Ctirad podělil o záměr zprostředkovat rovněž dokument o nikajském ekumenickém koncilu, jemuž věnoval svou poslední monografii. V ní podotkl:

„Jestliže někdo zasvětil celý svůj profesní život studiu a objasňování základu víry v Krista a v Nejsvětější Trojici, jak to platí pro autora této knihy, pak by mělo být vcelku pochopitelné, že právě připomenuté výročí pro něj bude pobídkou věnovat se mnohem podrobněji nežli v předchozích letech právě I. nikajskému koncilu. Je to rovněž šance probouzet nejen zájem o tajemství Krista a Trojice, ale také připomínat jádro naší víry a naší křesťanské identity. Zkrátka a dobře, výzvě daného výročí autor této monografie nebyl s to odolat, a to navzdory ne příliš dobrému zdravotnímu stavu a scházející energii. Bonaventura z Bagnoregia by řekl, že ho k tomu poháněl sám Duch Boží a vědomí vlastního životního poslání či splnění úkolu uloženého mu samotným Nejvyšším.“²

Co zde stojí o monografii, platilo také o dokumentu Mezinárodní teologické komise. Protože ho už ale prof. Pospíšil nestihl přeložit, převzal jsem tento úkol po něm.

2.

Nechci přeložený dokument shrnovat. Čtenář sám najde místa, jež ho hlouběji osloví. Pozastavím se pouze u formál-

² Ctirad Václav POSPÍŠIL, *První nikajský koncil (325–2025)*, Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2025, s. 8–9.

ního hlediska. Ze srovnání různých jazykových verzí i ze složení užší pracovní skupiny, jež text připravila, plyne, že originál byl napsán ve francouzštině. Z tohoto znění jsem tedy vycházel primárně. Vedle toho jsem přihlížel zvláště k verzi německé. Její překladatelé projevili sympatickou schopnost odchýlit se od předlohy tam, kde je způsob jejího vyjadřování příliš složitý. Tento nedostatek francouzské znění skutečně má. Jeho jazyk je v některých místech nejasný a německé znění poskytuje určitou interpretaci. Vedle toho platí, že bibliografické poznámky jsou v jednotlivých jazykových verzích dokumentu podány odlišně. Jednak proto, že odkazují na překlady, které existují v tom kterém jazyce; také naše znění uvádí tam, kde je to možné, české překlady, třebaže jsem především usiloval o to, aby byl citován primární pramen, případně kritické vydání (také v tomto ohledu byla větší pomocí mutace německá). Problém poznámek je především v tom, že se jejich znění občas liší – část textu je v té či oné verzi uvedena navíc nebo v ní chybí, někdy se jeho znění odchyluje od původní předlohy. V takovém případě usiluji o úplnost a o přesnost, takže jsem, nakolik to bylo možné, dohledal originál a z něj jsem překládal. Transkripce jmen osobností žijících v období patristiky respektuje zavedený úzus.³ U stěžejních autorů, které dokument cituje, jsem při prvním výskytu uvedl rok úmrtí, aby si je čtenář

3 Hubertus R. DROBNER, *Patrologie: úvod do studia starokřesťanské literatury*, z německého originálu přeložila Monika Recinová, Praha: OIKOYMENH, 2011; v některých případech Heinrich KRAFT, *Slovník starokřesťanské literatury: Život, spisy a nauka řeckých, latinských, syrských, egyptských a arménských církevních otců*, přel. Jiří Kaplan, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.

mohl chronologicky zařadit. Má redakční práce je poznatelná podle hranaté závorky. Slovo *symbolum*, které komise soustavně užívala, překládám slovem *kredo*, které je v češtině obvyklejší a jehož skloňování je pro dnešní jazykovou citlivost přijatelnější.

3.

Na samém počátku učinila Mezinárodní teologická komise zásadní volbu: rozhodla se komentovat *kredo* z Nikaje v té podobě, již mu dali koncilní otcové z Konstantinopole, kteří měli své redakční zásahy za potvrzení jinak neměnného vyznání z roku 325 a za jeho upřesnění. Základem dokumentu je tudíž nikajsko-konstantinopolské *kredo* v jeho řeckém znění.⁴ To znamená, že komise nepracovala s úpravou tohoto *kreda* do podoby, již nalzáme v latinské liturgii a navazujících překladech, kde je sloveso „věříme“ převedeno do jednotného čísla „věřím“, které se po vzoru křestních vyznání opakuje třikrát a uvádí články věnované Otci, Synu a Duchu svatému. Rovněž další drobné posuny, k nimž došlo při překladu do latiny (nemluvě o později vloženém *Filioque*), jsou díky volbě řeckého originálu opomenuty. Abych čtenáři připomněl, jak nikajské a nikajsko-konstantinopolské *kredo* zní v řečtině, připojuji zde tabulku, do níž jsem ho zanesl spolu s co možná doslovným překladem do češtiny. Ten má pracovní povahu: odchyľuji se od českého znění, které získalo oficiální církevní schválení.

4 Jednotlivé kritické edice se mírně liší, zejména v interpunkci. Zde vycházím z COeD, s. 24; srov. CCCOGD 1, s. 244–250. Nejméně spolehlivý je v tomto ohledu DH 150.

4.

Je útéšné konstatovat, že se postoj k dokumentu, který zaujala a který dále sdílí Mezinárodní teologická komise, ekumenicky shoduje s postojem, jímž je nesen list konstantinopolského patriarchy Bartoloměje I. k výročí Nikaje. Jeho slovy svůj krátký vstup končím:

„Zpíváme chvalozpěv díkůvzdání všemohoucímu, vševidoucímu a nejvýše dobrotivému trojjedinému Bohu, který poctil svůj lid prožít 1700. výročí Prvního nikajského ekumenického koncilu, který, inspirován Duchem svatým, svědčil o pravé víře v Boží Logos, který je souvěčný a vpravdě soupodstatný s Tím, kdo ho zpłodil, který pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil, vtělil se, stal se člověkem, trpěl, třetího dne vstal, vystoupil do nebe a přijde soudit živé i mrtvé.

Nikajský koncil je výrazem synodální povahy církve, vyvrcholením její „principiální synodality“, neoddělitelně spjaté s eucharistickým uskutečněním církevního života, jakož i praxí shromažďovat se na témže místě, aby „všichni společně“ (Sk 2,1) rozhodovali o aktuálních otázkách. Zároveň nikajský koncil představuje vznik nové synodální struktury, ekumenického koncilu, který se stal rozhodujícím pro úpravu církevních záležitostí. Je hodné pozoru, že ekumenický koncil nepředstavuje „trvalou instituci“ v životě církve, nýbrž „mimořádnou událost“, jež je reakcí na konkrétní ohrožení víry a jejímž cílem je obnova narušené jednoty a eucharistického společenství.

Skutečnost, že nikajský koncil byl svolán císařem a že se Konstantin Veliký účastnil jeho jednání a stvrdil

Nikajské kredo

Πιστεύομεν εἰς ἕνα θεόν πατέρα
παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ
ἀορατῶν ποιητήν·

Věříme v jednoho Boha Otce
vševládnoucího / všemohoucího,
stvořitele všeho viditelného
i neviditelného;

καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν τὸν
υἰὸν τοῦ θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς
μονογενῆ, τουτέστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ
πατρὸς, θεὸν ἐκ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός, θεὸν
ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα
οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ
τὰ πάντα ἐγένετο τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ
τὰ ἐν τῇ γῆ,

a v jednoho Pána Ježíše Krista, Syna
Božího, zrozeného jednorozeně
z Otce, to jest z podstaty Otce, Boha
z Boha, Světlo ze Světla, pravého
Boha z pravého Boha, zrozeného,
nestvořeného, soupodstatného
s Otcem, skrze něhož bylo stvořeno
všechno, co je v nebi a co je v zemi,

τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ
τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα
καὶ σαρκωθέντα, ἐνανθρωπήσαντα,
παθόντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς,

toho, který pro nás lidi a pro naši
spásu sestoupil z nebe a vtělil se, stal
se člověkem [*dosl. včlověčil se*], trpěl
a třetího dne vstal z mrtvých,
vystoupil do nebe,

ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς·

přichází soudit živé a mrtvé;

καὶ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα.

a ve svatého Ducha.

Nikajsko-konstantinopolské kredo

Πιστεύομεν εἰς ἕνα θεὸν πατέρα
παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς,
ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Věříme v jednoho Boha Otce
vševládnuocího / všemohoucího,
stvořitele nebe i země, všeho
viditelného i neviditelného;

καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν τὸν
υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ
πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν
αἰώνων, φῶς ἐκ φωτός, θεὸν ἀληθινὸν
ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ
ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι'
οὐ τὰ πάντα ἐγένετο,

a v jednoho Pána Ježíše Krista,
jednorozeného Syna Božího,
zrozeného z Otce přede všemi
věky, Světlo ze Světla, pravého
Boha z pravého Boha, zrozeného,
nestvořeného, soupodstatného
s Otcem, skrze něhož bylo všechno
stvořeno,

τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν
ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν
οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος
ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ
ἐνανθρωπήσαντα σταυρωθέντα τε ὑπὲρ
ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα
καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς καὶ ἀνελθόντα εἰς
τοὺς οὐρανοὺς

toho, který pro nás lidi a pro naši
spásu sestoupil z nebe a vtělil se
z Ducha svatého a Marie Panny
a stal se člověkem [*dosl. včlověčil se*],
byl za nás ukřižován pod Pontiem
Pilátem a trpěl a byl pohřben
a třetího dne vstal podle Písem
a vystoupil do nebe

καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς
καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι
ζῶντας καὶ νεκρούς, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ
ἔσται τέλος.

a sedí po pravici Otce a znovu
přichází ve slávě soudit živé i mrtvé,
jehož království nebude mít konce;

καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον
καὶ τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς
ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ
συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον,
τὸ λαλήσαν διὰ τῶν προφητῶν;

a v Ducha svatého, Pána a Dárce
života, který z Otce vychází,
s Otcem i Synem je spoluuctíván
a spoluoslavován, jenž mluvil
prostřednictvím proroků;

εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν
ἐκκλησίαν. ὁμολογοῦμεν ἕν βάπτισμα
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. προσδοκῶμεν
ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ
μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

v jednu svatou, katolickou
a apoštolskou církev; vyznáváme
jeden křest na odpuštění hříchů;
očekáváme vzkříšení mrtvých a život
budoucího věku. Amen.

jeho anathemata autoritou císařského práva, z něj nedělá ‚říšský koncil‘ (Jóannés Zéziulas). Byla to plně ‚církevní událost‘, v níž církev, vedená Duchem svatým, rozhodla o svých vnitřních záležitostech, zatímco císař uplatnil zásadu: ‚Dávejte tedy císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží‘ (Mt 22,21).

Tváří v tvář ariánské herezi církev synodálně formulovala podstatu své víry, kterou neustále žije. Věčný Syn a Boží Logos, ‚soudopstatný s Otcem‘, ‚pravý Bůh z pravého Boha‘, skrze své vtělení zachraňuje lidstvo ze jha Protivníka a otevírá cestu ke zbožštění milostí. ‚Nebot' se stal člověkem, abychom my mohli být zbožštění‘ (sv. Athanasios). Nikajské kredo vyjadřuje pevné přesvědčení, že ariánská hereze představuje popření možnosti lidské spásy. V tomto smyslu se nejedná pouze o teoretické prohlášení, ale o vyznání víry, které, stejně jako všechny věroučné texty církve, představuje autentický výraz pravdy, která žije v církvi a skrze ni. [...]

Nikajský koncil je milníkem ve vývoji doktrinární identity a kanonické struktury církve a po celém světě zůstal vzorem pro debatu o otázkách víry a kanonického řádu. 1700. výročí jeho svolání připomíná křesťanstvu základy rané církve, hodnotu společného boje proti chybným interpretacím křesťanské víry a poslání věřících přispívat k rozmnožování ‚dobrých plodů‘ života v Kristu, podle Krista a pro Krista ve světě. Dnes, v době antropologického zmatku [...], jsme povoláni, abychom vynesli na světlo nadčasové poselství Prvního nikajského koncilu, jeho soteriologické rozměry a antropologické důsledky pojmu ‚soudopstatnosti‘ (ὁμοούσιον), nerozlučného pouta mezi christologií

a antropologií. Princip ‚boho-lidství‘ je odpovědí na slepou uličku současného ‚člověko-boha‘. Poukaz na ‚ducha nikajského koncilu‘ je pozváním k obrácení k podstatě naší víry, jejímž jádrem je vykoupení člověka v Kristu. Náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus je plným a dokonalým zjevením pravdy o Bohu a člověku. [...] Tato Pravda je ve světě reprezentována jednou, svatou, katolickou a apoštolskou církví, jež se jí živí a jež jí slouží. Oděna rouchem Pravdy, jež ‚je utkáno teologií shůry‘, rozděluje a oslavuje ‚velké tajemství víry‘. Hlásá slovo víry, lásky a naděje, vyhlíží ‚věčný, nikdy nekončící a nekonečný den‘ (sv. Basil), věčné Království, které přichází od Otce, Syna a Ducha svatého. [...]

Zatímco si připomínáme nevýslovné dary, které dal a stále uděluje všemu tvorstvu, bez ustání chválíme svaté a slavné jméno Pána všech věcí a Boha lásky, skrze něhož jsme poznali Otce a skrze něhož Duch svatý přišel na svět. Amen!⁵

Toto „Amen!“ připomíná, co spolu s Josephem Ratzingerem / Benediktem XVI. krásně konstatovala Mezinárodní teologická komise (č. 79): Nikajské kredo jako celek, a zvláště jeho ústřední výrok o soupodstatnosti Syna s Otcem, prostě převádí skutečnost Ježíšovy modlitby do biblicky založeného a filosoficko-teologicky rozvedeného odborného jazyka, „nic jiného“. „Milostí darovaná účast na

5 BARTHOLOMAIOS, *Patriarchal- und Synodal-encyklika aus Anlass des 1700. Jahrestages des erstenökumenischen Konzils von Nizäa – Lettera Enciclica Patriarcale e Sinodale in occasione dei festeggiamenti del 1700° anniversario del Primo Concilio Ecumenico a Nicea.* <<https://ec-patr.org/>>.

Kristově modlitbě je královskou cestou k poznání Krista, které zase zjevuje poznání Otce. [...] Víra vyjádřená v Níkaji se rodí ze vztahu Ježíše s Otcem a do něj také uvádí, aby nabídla lidem a církvi účast na poznání a na společenství Ježíše s Otcem a s Duchem svatým.“

Vojtěch Novotný

VSTUPNÍ POZNÁMKA

Během svého desátého pětiletí se Mezinárodní teologická komise rozhodla prohloubit studium prvního ekumenického koncilu v Nikaji a jeho věroučné aktuálnosti. Práci se věnovala speciální podkomise, které předsedal R. D. Philippe Vallin a jejímiž členy byli: J. Ex. Mons. Antonio Luiz Catelan Ferreira, J. Ex. Mons. Étienne Vetö, I.C.N., R. D. Mario Angel Flores Ramos, R. D. Gaby Alfred Hachem, R. D. Karl-Heinz Menke, prof. Marianne Schlosserová, prof. Robin Darling Youngová.

V letech 2022–2024 byly o uvedeném tématu vedeny všeobecné rozpravy během několika zasedání subkomise i během plenárních zasedání komise samé. V průběhu plenárního zasedání roku 2024 byl tento text předložen členům Mezinárodní teologické komise k hlasování a *specifickým způsobem* jednomyslně schválen.* Dokument byl poté postoupen ke schválení předsedovi komise

* [Statuta Mezinárodní teologické komise, čl. 12, rozlišují texty, které byly (specificky) schváleny většinou členů a mohou být publikovány jako dokumenty MTK, pokud proti tomu nic nenamítá Apoštolský stolec, a texty, které byly schváleny pouze v obecné rovině a mohou být publikovány jako osobní díla jednotlivých členů. Srov. JAN PAVEL II. [† 2005], *Tredecim anni: apoštolský list daný motu proprio, jímž jsou trvale a definitivně schválena statuta Mezinárodní teologické komise* (6. 8. 1982) <www.vatican.va>;

J. Em. kard. Víctorovi Manuelovi Fernándezovi, prefektovi Dikasteria pro nauku víry, který poté, co obdržel souhlas papeže Františka, autorizoval dne 16. prosince 2024 jeho zveřejnění.

č. př. *Dokumenty Mezinárodní teologické komise 1969–2017 a některé další texty Papežské biblické komise a Kongregace pro nauku víry*, přel. Ctirad V. Pospíšil – Eduard Krumpolc, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017.]